

FESTES DE SANT JOAN

Per Albert Orriols

La nit de Sant Joan i la flama del Canigó

Anomenada també la nit màgica hi ha un munt d'elements que aquesta nit prenen protagonisme per a fer volar la imaginació... Les herbes remeieres, personatges fantàstics, el poder de l'aigua i de la rosada, el foc, nit de bruixes ...

L'origen de la celebració de la nit de Sant Joan és pagà i forma part del grup de festes solsticials, com Nadal. És una festa en la qual el foc és el gran protagonista. Un foc que té un caràcter purificador, i que, segons la tradició espanta els mals esperits. També el gran protagonista és el sol que està al zenit, i l'arribada d'una nova estació.

Moltes de les festes que celebrem actualment són festes reculades en el temps, que tenen una implantació molt anterior al Cristianisme, el qual les ha adaptat i transformat en part. També el pas del temps ha alterat les formes de celebrar-les, conservant, però, el seu esperit original.

Les festes i costums de la nit de Sant Joan, recorden molt les festes en honor a Pal·las, divinitat Romana del foc. S'encenien fogueres, i segons Ovidi, la gent les saltava tres vegades a fi d'obtenir salut i felicitat.

Aquesta és una festa que gira al voltant de dos motius principals:

EL SOLSTICI D'ESTIU.

EL DIA DEL NAIXEMENT DE SANT JOAN BAPTISTA

L'Església Catòlica fa coincidir aquestes dues diades, tot i que el solstici d'estiu es celebra amb dos dies de retard respecte al calendari astronòmic.

El solstici d'estiu és el moment de l'any en què el Sol es troba al punt més alt del zenit i és quan és visible per més espai de temps, per tan hi ha una màxima claror del sol i és el dia més llarg de l'any.

Segons la veu popular Sant Joan va néixer al bell punt de la mitja nit, a la mateixa hora que va néixer Jesús, just mig any abans que ell. Això fa que ambdues festes participin de la mateixes circumstàncies:

Nadal és el solstici d'hivern i Sant Joan el d'estiu.

Elements de la Festa

Les Fogueres

Diuen que el foc foragita els mals esperits, purifica, protegeix i regenera. La relació entre el foc i el solstici d'estiu ve de molt lluny. Civilitzacions molt antigues ja celebraven el solstici encenent fogueres, aplegant-se

al seu voltant, cantant i ballant (es feien rotllanes, balls i es cantava, al voltant de la foguera), gaudint de l'efecte hipnòtic que té el foc.

S'encenen quan el sol es pon i es van alimentant d'andròmines, trastos vells, mobles vells, etc. És una mica com començar de nou, cremant tot el que ja no ens serveix. De la mateixa manera que comencem un nou període, també cremem les coses velles.

Una variant de les fogueres de Sant Joan són les falles, uns troncs que, en alguns pobles dels Pirineus, es baixen encesos a collibè o rodolant per les muntanyes fins a la plaça, on s'apilen per formar fogueres.

Les fogueres han tingut una vida llarga, però amb interrupcions de tot tipus: prohibicions religioses, prohibicions per tal d'evitar accidents...

*Ja les podeu fer ben altes /les fogueres aquest any /
cal que brillin lluny i es vegin/ els focs d'aquest Sant Joan./
Cal que es vegin de València,/ de Ponent i de Llevant.../ i en fareu també en la Serra /perquè els vegin més enllà.../ i el crit d'una sola llengua /s'alci dels llocs més distants /omplint els aires encesos / d'un clamor de Llibertat!*

Joan Maragall

La Flama del Canigó

L'any 1955 En Francesc Pujade d'Arles de Ter (comarca del Vallespir) va iniciar la tradició de l'encesa de la foguera al cim del Canigó.

El 22 de juny de cada any, un grup d'excursionistes del Cercle de Joves de Perpinyà va a buscar el foc que des de 1955 resta encès al Museu de la Casa Pairal de Perpinyà i la pugen al cim del Canigó; després de passar la nit vetllant la Flama, i a trenc d'alba, inicien el descens perquè la Flama arribi a tots els pobles i ciutats dels Països Catalans a temps d'encendre les fogueres de la nit de Sant Joan.

La Flama del Canigó, simbolitza la unitat de la llengua a tots els Països Catalans. Es celebra la festa Nacional dels Països Catalans el 24 de Juny.

Les Falles d'Isil, al Pallars Sobirà

Consisteix en el descens, des del Far, de les falles plantades dies abans. El descens, que s'inicia quan s'encén la falla gran, plantada a la plaça de la Vila d'Isil, dura gairebé una hora.

Crema de l'Haro e del Taro, Val d'Aran

A Arties mantenen viu un costum mil·lenari que es celebra per la revetlla de Sant Joan.

La festa consisteix en l'encesa d'un gran avet (de més de 8 metres d'alçària), anomenat 'taro' o 'haro', col·locat a una plaça cèntrica.

Ha esdevingut un símbol de la identitat Aranesa.

La coca

És costum la Nit de Sant Joan menjar la tradicional coca. La coca actual es deriva de la que es menjava antigament, de forma rodona i amb un forat al mig, com un tortell d'ous, que segurament devia tractar de recordar el disc solar. El sol és present a tota la festa.

La virtut dels vegetals

Uns dels elements de primer ordre de la nit de Sant Joan són els vegetals. Herbes, plantes i flors, adquireixen propietats i potencialitats extraordinàries, algunes recauen en el camp medicinal i remeier, i d'altres al terreny de la màgia.

Hi ha la creença que la virtut de les herbes està en relació amb la força i la durada de la claror del sol que els dona les seves qualitats curatives. Fins Sant Joan la virtut de les herbes ha anat creixent a mesura que s'allarga el dia, i a partir de Sant Joan aniran minvant juntament amb la claror i la força del sol.

Per això les herbes recollides la nit de Sant Joan, es diu que tenen la màxima eficàcia remeiera.

En honor a l'entrada de l'estiu, a l'època Romana, els romans sortien al camp a collir el gram negre, és a dir la **berbena** (*verbena officinalis*), un herbaci amb moltíssimes propietats i un suposat efecte màgic. El costum va estar tan arrelat que fins i tot ha determinat el nom de la revetlla actual.

La gràcia de l'aigua

Durant les hores de foscor del vespre de la nit de Sant Joan i de la matinada de l'endemà i especialment en el moment del trànsit d'un dia a l'altre, hom creu que les aigües i la rosada de la matinada, estan posseïdes de virtuts especials exclusives d'aquesta nit.

Aquesta creença va originar, i encara avui, un munt de pràctiques festives...banys col·lectius a rius, batalles d'aigua, etc.

Fonts consultades:

Costumari Català de Joan Amades

Viquipèdia: "Nit de Sant Joan"

Tradicat Web: "Història dels Focs de Sant Joan" i "Història de la Flama del Canigó"

Ajuntament de Barcelona Web: "Nit de Sant Joan"

Brins edicions Web: "Les tradicions de Sant Joan"

JUNTA DIRECTIVA

President:

Josep Pesa

Vicepresident 1er.:

Amadeu Bitriu

Vicepresident 2on.:

Ferran Ballesté

Secretari:

Eduard Altet

Tresorer:

Albert Orriols

Vocals:

M.Antonia Bernabé

Carles Bonet

Manel Fernández

Sebastià López

Guillem Palmer

Ignasi de Peray

Carles Rosel

Enric Ruiz

Albert Serrano

Col·laboradors:

Joan Ramon Marbà

Francesc Martínez

Joan Puga

Alfons Bayer

Nico Cortés

Les fotografies de la revista han estat realitzades i aportades pels col·laboradors habituals o obtingudes a la xarxa.

Edita: JUBIADEC, Associació de Jubilats i Antics Empleats de la Caixa d'Estalvis de Catalunya/Catalunya Caixa/Catalunya Banc

Consell editor: La Junta

Coordinació: Albert Serrano

Disseny i maquetació: Amadeu Bitriu i

Sebastià López

Impressió: Toni Ródenas

Correu: jubicec@gmail.com

Dipòsit legal: B-14063-2011.

L'Associació no assumeix les opinions dels articles dels col·laboradors, sent els únics responsables els signants dels mateixos.

CARTA OBERTA

Benvolguts associats,

Sense ser massa conscient del temps, ja en primavera, tornem a ser amb vosaltres, per passar una mica de comptes del darrer trimestre i oferir-vos la nostra programació d'activitats per al que acabem d'encetar.

Com podreu veure, a les cròniques que es fan de les activitats, la vostra assistència, una vegada més, arriba a xifres engrescadores, destacant les 84 persones que ens han acompanyat a la Sagrada Família, i l'excursió de la calçotada, amb 83, que vam necessitar dos autocars.

Us voldria fer esment, a una circumstància que va en augment, les inscripcions son superiors, i el dia de l'activitat hi ha companys, que sense avís previ no apareixen. Actualment tot s'ha de concertar i pagar per avançat, el fet de no venir, o avisar amb poc temps, comporta un crebant, que ens ha de fer reflexionar.

Com que el calendari no s'atura, a finals del trimestre i quan ja estarà a impremta la revista, haurem celebrat la primera Assemblea General Ordinària de la nova JUBIADEC i la crònica haurà d'anar a la propera revista, però per les inscripcions, ben segur que superarem el centenar d'assistents.

A gairebé totes les darreres revistes, hi ha un apartat de comentari sobre les reclamacions a l'AEAT, en relació a les cotitzacions a Mutualitats.

Actualment hi ha dos grups, els de cotitzacions fins a 31-12-1966, i un altre grup, amb cotitzacions des del 1967 fins el 1978.

Ara sembla que s'ha obert a tot tipus de mutualitats, que l'AEAT, sembla que ho vol simplificar i, en breu, es disposarà d'un formulari únic per reclamar, sense haver d'aportar cap document. S'haurà de veure...

Però, hores d'ara no tenim cap informació de com queden les reclamacions en curs, tan diverses i en situacions tan diferents...

Per primera vegada es parla de que ja s'incorporarà a l'esborrany de l'IRPF, Renda web, el % reconegut de deducció. També s'haurà de veure...

En principi, tots els socis i cònjuges que tenen la pensió domiciliada en compte al BBVA, han hagut de rebre un escrit en el que se'ls comunica que han de fer presencialment el CONTROL DE VIVÈNCIA, que feia anys havia passat a la història. Passeu per la vostra oficina BBVA.

En nom de la Junta, i meu, moltes gràcies per la vostra confiança. Ens volem retrobar en les activitats que us oferim.

Ben cordialment,

Josep Pesa

AGENDA DE LES ACTIVITATS del 2on trimestre de 2024

Abril

11 - Xerrades - Planificació Hereditària (Tàrraga)
17 - Cargolada a ... Alcarràs
18 - Visita a la Torre Bellesguard

Maig

15 - Visita a la fàbrica DAMM
22/26 - Viatge al País basc francès

Juny

06 - Xerrada Max Aguilera
13 - Visita a La Barcelona dels "Àustries"

Notes:

PITCH & PUTT: La convocatòria de partits socials es fa mitjançant l'aplicació WhatsApp. Els coordinadors donen d'alta els interessats. Per més detalls podeu seguir la pàgina [ACTIVITATS](#) de la nostra web.

CAMINADES: El grup disposa d'un xat WhatsApp en el que s'anuncia la pròxima caminada, els dimarts, i recull les inscripcions dels participants. Els interessats en formar-hi part cal que ho indiqueu a qualsevol dels contactes.

PASSEJOS SUB 99: Aquest grup s'ha creat per fer caminades relaxades, aptes per a tothom, de 8/10 km. amb desnivells suaus. Seran en dimecres. Hi ha un xat WhatsApp per anunciar les sortides i recollir les inscripcions. Els qui esteu interessats indiqueu-ho a qualsevol dels contactes indicats en el tríptic groc.

NOTA: Les activitats programades en aquesta agenda poden ser modificades i, fins i tot, anul·lades.

19 – Els Esmorzars de Jubiadec

DITES CATALANES

Abril

Abril plover i maig ventós, fan l'any ric i profitós.
D'abril i de senyors, n'hi ha pocs que no siguin traïdors.
Una tonyina pel mes d'abril, pel juny més de mil.

Maig

El primer de maig, a fira me'n vaig.
Aigua de maig, mala pels rams.
Ni dona desvergonyida ni planta al maig florida.

Juny

Juny, juliol i agost, ni dona, ni col, ni most .
Entre Sant Joan i Sant Pere, no posis batuda a l'era .
De prop o de lluny, Corpus pel juny.

VIATJES a mida per JUBIADEC

Seguint la tradició de programar una sortida al mes de maig, us proposem una ruta de similars característiques, cinc dies, quatre nits per descobrir:

EL PAÍS BASC FRANCÉS

DATES: del 22 al 26 de Maig

PREUS PER PERSONA:

GRUP DE MINIM 20 PERSONES	1.165.-
GRUP DE MINIM 25 PERSONES	1.090.-
GRUP DE MINIM 30 PERSONES	1.030.-
GRUP DE MINIM 35 PERSONES	995.-
GRUP DE MINIM 40 PERSONES	965.-

Característiques del viatge:

- Circuit en base autocar privat de luxe, 55 places
- Guia acompanyant de R.T. Cultural
- Guies locals oficials de parla castellana
- Hotel IBIS BAYONNE CENTRE
- **VISITES:** BAYONNE/BIARRITZ
- ESPELETTE/SARE/TREN DE LA RHUNE
- AINHOA/COVES DE ZUGARRAMURDI
- CASTELL D'URTUBIE/HENDAYA/HONDARRIBIA/SAINT JEAN DE LUZ

MEMÒRIA DE LES ACTIVITATS del 1er trimestre de 2024

ITINERARIS CULTURALS

El Modernisme del Passeig de Gràcia

L'actual passeig era l'antic camí de Bàrcino a Castrum Octavianum (el Castell d'Octavià és un dels noms històrics mífics de Sant Cugat), conegut com el camí de Jesús, que franquejava el Monestir franciscà de Jesús.

Primer fou lloc de pas i d'esbarjo: cafès, restaurants, jardins, atraccions... després residència de la burgesia catalana, amb grans construccions modernistes. A mitjan del segle passat esdevingué seu d'entitats bancàries. Avui dia s'hi instal·len les principals marques de moda i cadenes hoteleres.

Comencem la visita davant l'edifici de l'antic "*Banco Vitalicio*" construït l'any 1942, sent el primer gratacel de Barcelona. Antic **Palau Samà** d'estil medieval, propietat de la família Samà vinculada a l'explotació d'esclaus a Cuba, i també coneguda pel Parc Samà de Reus- 1881.

Edifici del Passeig de Gràcia, 16, d'estil classista d'un color blanc esmorteït, sobri i auster, antiga seu del "*Banco Rural y Mediterráneo*" - 1953. Entre el 1961 i el 1980 s'instal·là la famosa "*Terraza Martini*".

Palau Marset, núm. 13. Obra de Tiberi Sabater i Carné l'any 1887, un edifici de tres pisos d'alçada, a quatre vents i envoltada de jardins, d'estil eclèctic i d'aire afrancesat.

L'any 1934 es va transformar en teatre, conservant la façana original, i l'any 1960 finalment es va convertir en el cinema "*Comèdia*". Malauradament, l'actual cinema i l'antiga sala amb llotges i una potent façana clàssica exterior ha tancat les portes el 24 de gener del 2024.

Enfront de l'entrada del cinema la mítica **Font Wallace**, una de les 12 originals que es van instal·lar a la ciutat durant l'Exposició Universal de 1888, de color verd, amb les quatre cariatides.

Gran Cafè Torino (1902/1911) núm. 18. Era el més luxós de la ciutat, conegut com el Palau del Vermut. Dissenyat per dos dels més famosos artistes modernistes: Antoni Gaudí i Josep Puig i Cadafalch.

Per aquesta cantonada han passat la rellotgeria/joieria Roca – Tous – Rolex, i actualment Swatch.

A banda i banda del passatge Maria Canals, on es troba el Nacional, antic teatre Espanyol, hi ha en el núm. 24, la **Casa Pere Llibre**, d'estil neomudèjar de l'any 1872, d'ús residencial. En el núm. 26 la **Casa Antoni i Marc Rocamora** (1911), d'estil sobri-modernista, amb decoració floral, balcons de ferro

forjat i línies ondulades.

Casa Víctor Blajot, núm. 32, d'estil eclèctic (1881), és un dels pocs edificis que es conserven a Catalunya del Mestre d'obres Rafael Guastavino, que va recuperar la Volta Catalana. Va construir la fàbrica Batlló i, a Vilassar de Dalt el Teatre La Massa, amb una volta de 17 metres. Als EUA agafà fama internacional, entre altres, la construcció de les voltes de la *Gran Central Station*, *Hospital Mont Sinaí*, i de l'estació fantasma de *City Hall de Manhattan*.

Les cases **Maristany i Salisachs**, núms. 38-40, són enderrocades, per construir la nova seu social del "*Círculo Equestre*". Amb l'esclat de la Guerra Civil, canvià la seva funcionalitat, al ser ocupat, pel sindicat UGT i pel PSUC, convertint l'edifici com a **Casal Carles Marx**. Avui aquestes tres monumentals portes són l'entrada de la cadena "*Hong Kong Mandarin Oriental Hoteles*".

Edifici de la Unió i el Fènix, núm. 21. Majestuós edifici de planta baixa i sis pisos, situat estratègicament en el xamfrà, d'estructura semicircular, amb una gran cúpula coronada per un jove despulat damunt de la mitològica au Fènix.

Casa Malagrida, núm. 27. Palauet unifamiliar i joia d'estil modernista, dissenyada entre el 1905 i el 1908, amb façana de grans finestrals, gran tribuna, cúpula senyorial i balcons amb baranes de ferro. Revestida de marbres, fusteries nobles i vidrieres emplomades, marqueteria, sostres i acabats modernistes. Amb jardí situat en el pati interior amb una font central i umbracle.

Casa Lleó Morera, núm. 35. L'any 1904 finalitza l'obra Lluís Domènech i Montaner. Es tracta d'una magnífica obra modernista, amb torreta i cúpula central i amb dues façanes simètriques, amb columnes de flors i de marbre columbi rosa. Edifici situat al rovell de l'ou del modernisme barcelonès, a la cruïlla de la discòrdia. Als baixos esta instal·lada la botiga Loewe.

Casa Olano, edifici Elcano, núm. 60. Edifici construït entre mitgeres (1880/85). L'escultura de Sebastià Elcano, dona pas a l'entrada de l'edifici que està vinculat al món basc. Va ser la seu del Govern Basc durant la Guerra Civil. Antonio Aguirre i Lluís Companys varen sortir junts d'aquesta casa cap a l'exili.

Aquí donem per acabada aquesta visita del passat 14 de desembre, on ens trobarem 46 companys per a visitar en dos grups part del Modernisme del gran aparador del Passeig de Gràcia. Gràcies als coneixements i documentació aportada per la nostra guia, l'Alba, hem pogut gaudir i descobrir edificis, que tot i haver-hi passejat infinitat de vegades per davant, passaven desapercebuts ignorant la seva història i monumentalitat. Al marge dels edificis més coneguts, encara ens queden gran quantitat de "joies" per a descobrir en pròximes visites... **Ferran Ballesté**

IDEAL, Centre d'arts digitals

Un grup de 33 companys vàrem tenir l'ocasió d'endinsar-nos en la història d'una de les cultures més antigues. D'un imperi, per a mi: extraterrestre. Una antiga civilització, que gràcies a la moderna egiptologia, ha tractat o ha intentat desxifrar-nos, part del seu gran enigma de com aquella societat ancestral i mil·lenària, podia desenvolupar totes aquelles *megaconstruccions* i alhora monumentals estructures, en una de les etapes, sens dubte, més brillants i alhora més convulses i agitades de la seva història. Establir una política, una forta economia i una força militar sense precedents, molts segles abans de Crist.

Aquest esplèndid patrimoni cultural d'estàtues, d'esfinxs, temples, monuments i, per descomptat, les meravelloses, majestuoses i enigmàtiques *Piràmides*, construïdes per voluminosos i gegantins blocs de pedres amb les seves mastabes a la vorera de la *mitològica* vall del riu Nil, que encara perduren, resultant del tot inexplicable la seva tècnica i capacitat organitzativa necessària per dur a terme semblant *empresa*.

Aquesta antiga cultura, sens dubte, va estar sotmesa o connectada a un "extra-món" o sistema, inexplicable, vertiginós, que ara com ara, encara no hi trobem explicació. Com varen ser capaços, no tan sols "d'edificar", sinó a més a més, de desenvolupar una cultura, una arqueologia, unes tradicions, una llengua (papirologia), unes inscripcions/gravats (epigrafia), un extraordinari desenvolupament de la literatura, unes

avançades institucions, un exquisit i característic art i per descomptat una religiositat "*tot poderosa... extra-divina*", amb in comptables forteses que reforçaven un poderós imperi... ?

Partint de la cambra funerària de Tutankamon podràs endinsar-te a l'inframón en una realitat virtual. Una experiència immersiva. Com bé diu el nostre company: "*L'ideal és un espai on l'art, la tecnologia i la ciència s'uneixen per crear nous continguts audiovisuals, en*

els quals l'espectador és el protagonista".

Pels amants de l'egiptologia no deixeu de visitar el Museu Egipci de Barcelona. Carrer València, 284, a l'Eixample. **Ferran Ballesté**

LA SAGRADA FAMILIA

El passat 22 de febrer vàrem trobar-nos 29 amics per fer aquesta visita, llargament esperada, al menys per part meva. Va ser tan gran l'expectació que es van haver d'organitzar 3 grups, en 3 dies diferents i, em consta, que la dificultat organitzativa va ser gran (en total 84 persones). I no es per menys, es tractava d'una visita molt especial, perquè... qui no ha visitat la Sagrada Família quan érem més joves!!!

Per a molts de nosaltres es tractava de l'oportunitat de retrobar-nos amb els records del passat i adonar-nos-en de com ha canviat el Temple.

La visita fou comentada per una guia que, amb les seves explicacions, ens va fer cinc cèntims de la història de la Basílica i d'aspectes que molts de nosaltres no coneixíem.

Abans de entrar, una mica d'història... el projecte original, per a la meua sorpresa, va ser de l'arquitecte Francisco de Paula del Villar el 1882 però més endavant, el 1883, va ésser substituït per un arquitecte que ja destacava, Antoni Gaudí, transformant aquell projecte original en una ambiciosa proposta de temple, no exempta de polèmiques fins avui dia... que hi ha qui troba que és una "mona de pasqua"... que hi ha qui pensa que és massa gran... que un cop mort Gaudí i arribat als nostres dies no calia aquesta monumentalitat...

Bé, són opinions però el que no es pot negar, és que és una màquina de fer calers atesa la gran afluència de visi-

tants. És tant gran la quantitat de visitants que enterboleix una mica la visita... hi ha massa gent!!!

Un cop mort Antoni Gaudí, el 1926, l'obra és continuada per deixebles seus fins avui dia i es preveu la seva finalització al any 2033, quan espero que es faci una gran festa a la ciutat!!!

Comencem la visita entrant per la façana del Naixement, que es comença a construir el 1891. És la façana que a mi m'agrada més, molt treballada. La pedra que es fa servir ve sobretot de Montjuïc, però també de Lugo, de Cantàbria... perquè després diguin que els catalans som excloents...

Es comença a construir per les façanes per estimular la donació, perquè no oblidem que, inicialment, havia de ser construït amb fons exclusivament provinents de la donació dels feligresos, cosa que ara ja no és així i això permetrà la seva ràpida finalització.

La façana del Naixement és la primera que veu la llum del sol. Treballaven amb models vius, de fet en algunes peces s'hi pot veure la cara, fins i tot del escultor, Etsuro Sotoo, japonès, i no deixa de ser curiós que els àngels tenen els ulls japonesos.. una mostra més de la nostra "internacionalitat"...

Entrem per un bosc de pedra, en contacte amb la natura perquè Gaudí tenia clar que tots som natura... hi ha tortugues que aguanten columnes, flors....

Lavors... entrem dins... un impacte!!!. Preciós se sent entre els companys; espectacular la llum natural que entra pels vitralls, disposats per colors, freds en una banda, càlids a l'altra, una meravella... I segueix la universalitat del lloc... noms de sants i de seus d'arreu del món, perquè tothom hi sigui present.

Es pot veure l'obsessió per la llum en la construcció de les columnes, inclinades com arbres. Sense contraforts i amb arc catenari. També hi trobem un Sant Jordi, de Subirachs. I una mostra més de l'esperit integrador en resulta un pàrroc en català i en més de 50 llengües diferents.

Hem de finalitzar la nostra visita, curta, atesa la gran quantitat d'aspectes per veure... Sortim per la façana de la Passió, més moderna, obra de Josep Mª Subirachs. Em criden l'atenció uns "sudokus": són criptogrames que, ens explica la guia, sempre sumen 33 ho miris per on ho miris.

Se m'ha fet curta l'explicació, m'he deixat moltes coses, però recomano a qui no la hagi vist, que hi vagi, que agradi o no, s'ha de veure perquè no deixa indiferent!!!. Espero encomanar-vos del meu entusiasme. Aneu-hi i en bona companyia millor!!!

Susanna Balaguer

Visita cementiri de Montjuïc

El 7 de març, dividits en dos grups per l'elevat nombre d'inscrits, companys i acompanyants gaudirem d'una visita guiada pel cementiri de Montjuïc, equipament molt lligat a la urbanització de la ciutat de Barcelona, representatiu dels corrents artístics de finals del segle XIX i principis del XX i de la seva organització social, amb una burgesia enriquida i unes classes populars oprimides en lluita.

La creació d'aquest cementiri deriva del vell problema de salubritat que comportava l'antic costum d'enterrar els difunts a les esglésies. Per erradicar-lo es va decidir construir el primer cementiri fora de muralles: el cementiri del Poblenou, conegut com el Vell, si bé el nom oficial era cementiri de l'Est, inaugurat el 1775.

L'augment demogràfic de la ciutat i les epidèmies, com la de febre groga del 1821, van fer necessari, per insuficient, ampliar aquell recinte entre els anys 1849 i 1852 i construir-ne un de nou, el de Montjuïc, inaugurat el 1883 i ampliat fins al 1960, en què s'arribà al límit de les possibilitats que permet la seva ubicació.

Per poder fer ostentació de la seva posició més enllà del passeig de Gràcia, la burgesia barcelonina va ser la primera a voler ser-hi sepultada, encomanant als

millors arquitectes de l'època, com Josep Puig i Cadafalch o Lluís Domènech i Montaner, la construcció dels seus panteons funeraris seguint els canons artístics de moda, principalment el modernisme, sense deixar de banda el realisme, el neogòtic o el neoegipci, i decorar-les amb escultures de destacats artistes, entre els quals hi ha Rossend Nobas, Eusebi Arnau, Enric Clarasó o Josep Llimona, i treballs de forja. Gràcies a això, un sector del cementiri constitueix un conjunt monumental d'indiscutible interès i amb el mateix missatge que el que es volia donar amb els edificis singulars al passeig de Gràcia.

Un altre aspecte pel qual destaca el cementiri és l'històric, ja que, s'hi troben les tombes de destacades personalitats d'àmbits tan diversos com la política, la lluita social, la pintura o la literatura, amb noms tan coneguts com Francesc Macià, Manuel Carrasco Formiguera, Salvador Seguí "El Noi del Sucre", Joan Miró, Jacint Verdaguer o Dolors Monserdà, la primera dona novel·lista catalana premiada tres vegades als Jocs Florals.

Per la seva magnitud i disseny, el Fossar de la Pedrera (d'on s'extreien les pedres que serviren per construir la Catedral del Mar, o sigui l'església de Santa Maria del Mar), és un memorial de les víctimes de la repressió prèvia a la guerra civil del 1936, dels caiguts en combat i dels 4.000 represaliats pel franquisme després del seu acabament. El lloc més destacat d'aquest espai és el dedicat a la sepultura de les despulles del president Lluís Companys.

Vaja, el silenci dels morts parla i ens fa present un passat no tan llunyà.

Josep M. Fargas

EXCURSIONS CULTURALS

Calçotada a ... el Pla de Santa Maria i visita al Serrallo

Aquesta trobada va ser un èxit, atès que es van haver de contractar dos autocars. Com sempre, ens vam trobar a la Plaça Universitat. Mig adormits vam arribar a Torredembarra, on el "bocata" de pernil i el vinet ens van espavilar.

Després d'esmorzar, vam sortir cap a Tarragona per visitar el Museu del Port de Tarragona. És un museu petitó, però molt interessant. Vam fer una mirada ràpida del que va ser el comerç marítim a l'antiguitat, tant pel que fa a les embarcacions que usaven, com pels productes que comercialitzaven i amb quins contenidors. Es centrà especialment en l'època gloriosa del port, quan la fil·loxera va acabar amb les vinyes a França i del Port de Tarragona sortien (majoritàriament) les naus que portaven el nostre vi a França i a Anglaterra. Això va durar uns anys en els que el Port de Tarragona sobresortia davant de molts altres.

Però tot s'acabà i això va ser quan la fil·loxera atacà les nostres vinyes. El Port va patir una davallada però, mentrestant, el Barri del Serrallo, amb els seus pescadors, feia la seva feina. Al museu, un audiovisual ens mostrà les tècniques de pesca utilitzades, les barques, els estris i, fins i tot, l'esperit dels pescadors, la seva unió, el seu sentit de barri i que ara, malgrat la invasió sobretot dels turistes, pots ensumar si t'endinses al barri. Gent forta, amb empenta, que la té tant per sortir a la mar com per competir amb els seus Castellers amb les millors Colles de Catalunya. Amb aquest esperit han aconseguit que avui aquest port es segueixi ampliant i ara estigui entre la sisena i la desena posició entre tots els ports d'Espanya.

Pel port de Tarragona també és molt important la Torre del Rellotge, que es va instal·lar el 1922, i va ser patrocinada per diverses entitats comercials de Tarragona, per tal d'indicar l'hora als obrers del port. Va ser ideada per l'enginyer Francisco Gómez de Membrillera, és de base quadrada i a cadascuna de les tres cares visibles des de terra hi ha una esfera que marca l'hora. La quarta, visible des del mar, no indica l'hora, no cal.

A més hi ha una curiositat. Al Delta de l'Ebre es van construir tres fars metàl·lics (per poder-los desmuntar i muntar-los en un altre lloc), dels quals només podem veure "El Far de la Banya" que es va construir l'any 1860, dissenyat per Lucio del Valle. El far era també l'habitatge del faroner. Va entrar en funcionament l'any 1864 i va continuar fins el 1978, quan es va substituir per un de formigó. L'any 1984 es va traslladar al Port de Tarragona per tal restaurar-lo i evitar el seu enderro-

cament i. Avui no té un ús pràctic però és un model de far metàl·lic i s'ha convertit en un museu amb una exposició permanent sobre els senyals marítims i altres temes relacionats amb la navegació.

Després d'això, el de sempre, el que fa que la trobada sigui tan nombrosa (vam ser 83 els "excursionistes"): la "manduca". La calçotada es va fer al restaurant Masia del Pla, situat al Pla de Santa Maria (suposem que un dels pocs llocs preparats per acollir tanta gent). Va estar molt bé, atès que el menjar va ser bo i a més, nosaltres teníem un altre al·licient: trobar-nos, una vegada més, amb els nostres antics companys.

Antonio Fernández

XERRADES

Els iris dels ulls com a reflex de la salut

El 30 de novembre de l'any passat, 20 companys, vam poder gaudir de la xerrada del nostre amic MAX, anunciada com "Els Iris dels ulls com a reflex de la salut".

És una disciplina anomenada IRIDOLOGIA, que es coneix des del segle XII i que, amb els seus alts i baixos, ha arribat fins als nostres dies. Es pot considerar un complement per als diagnòstics mèdics. Pot servir tant per detectar certes dolències o malalties, com per poder fer previsió de les tendències patològiques que ens poden arribar a succeir en temes de salut a diferents òrgans del nostre cos. És evident que en tota la història hi ha diversitat d'opinions a favor i en contra. S'han publicat molts llibres i, en els temps actuals, sembla que hi torna a haver una contemplació d'aquestes tècniques.

En definitiva, s'observen els canvis de color, forma,

estructura del nostre IRIS i, en el decurs de la sessió, vam poder fer unes observacions personals que ens va proposar en Max, amb l'ús d'unes lupes adequades.

En Max, per preparar la xerrada, havia fet tot una recerca de fotografies d'una immensa quantitat d'iris, que ens va exposar i explicar amb detall. Va ser una exposició instructiva i ens va fer veure com hi ha tot una sèrie de modificacions de l'Iris que es corresponen a unes alteracions de l'estat de salut i que en el decurs del temps, a mida que es pot curar la patologia, en diverses ocasions, tornen a una situació més normal.

Josep Pesa

Les analítiques

El dia 7 de març, vam gaudir d'una nova xerrada del nostre company Max Aguilera. La proposta era parlar de LES ANALÍTQUES i és evident que el tema va interessar. Vam ser 18 assistents i, és de destacar, que tots portàvem en mà algun dels seus anàlisis.

En Max havia omplert la pissarra amb una espècie de jeroglífic, que va anar desgranant, en definitiva, donant explicacions de cada línia, que coincidia en sigles amb els apartats que consten a la majoria dels nostres anàlisis.

Crec que tots nosaltres quan disposem de l'informe analític, fem un cop d'ull a les xifres ressaltades en negreta i ens fem una idea d'allò que no roda com cal. Després ve la interpretació del metge que ens fa la repassada periòdica i les advertències d'allò que hem de millorar, que cal fer i que medicar.

En Max, ens va anar explicant, fil per randa, els orígens i motius de les desviacions en positiu i / o negatiu; també ens va fer veure les relacions que existeixen entre uns apartats u òrgans i uns altres.

Va fer una passada per l'hemograma i el seu esquema, la VSG, PROTROMBINA, els resultats del Fe, SIDEREMIA, TRANSFERRINA, FERRITINA. Una bona explicació de la vitamina B12. Un comentari especial al seguiment i efectes de la GLUCOSA i TRIGLICÈRIDS. El repàs de l'energia corporal, SODI i POTÀSSI. Un altre apartat pel seguiment del fetge, ALT, GPT, AST, GOT, un altre apartat pel temut colesterol: TOTAL, HDL, LDL. I, com no podia faltar, un repàs al PSA, te-

ma important a la nostra edat, que a molts ens afecta.

Acabant amb l'analítica de la orina, quantitat, qualitat, olor, i sobre tot el seguiment del PH, que ha d'estar al voltant del 5/6, que podem comprovar amb les tires de contrast que ens va lliurar. En definitiva dues hores instructives, d'interès.

Josep Pesa

ELS ESMORZARS DE JUBIADEC

Dimecres dia 7 de febrer, a dos quarts de deu (amb una puntualitat més que britànica), ens vàrem trobar en el que ja podem dir "segona seu social de Jubiadec", el Restaurant Tres Encinas, els vint-i-tres companys que prèviament ens havíem inscrit a la trobada que ja fa la número divuit de les programades.

Com ja és habitual ens varen servir diversos tipus d'entrepans, begudes, tallats, cafès i xarrups que juntament

amb les converses sobre temes d'actualitat: tema mutualitats, control de vivència, sense oblidar les històries personals relacionades amb la ja difunta Caixa ens feren passar unes hores amb molt bona companyonia.

Per acabar dues consideracions: congratular-nos de la incorporació de nous companys, i molt especialment als provinents d'Adeec, amb el desig que es vagin incrementant. D'altra banda fer una crida molt especial a totes les companyes, tot i comptem amb la seva presència especialment a les excursions i caminades culturals, als esmorzars les trobem a faltar.

CAMINADES CULTURALS

Participants

12/12 - Torre de Vallferosa	14
19/12 - Barcelona-S.Cugat	12
09/01 - La Pobla de Claramunt	15
16/01 - S.Cugat del Racó	18
23/01 - Collada de Vallgrassa	13
30/01 - Vilassar-Badalona	19
06/02 - Portbou-Cervere	8
13/02 - Ermita S.Sebastià.Vic	17
05/03 - Súria	16
12/03 - Pineda-Arenys	12

A determinar encara les caminades fins finals de març.

Ermita de S.Sebastià

Castell de Claramunt

S.Cugat del Racó

Passejos Sub 99 1er trimestre de 2024

Participants

03/01 – Castelldefels-Ginesta	2
24/01 – Sitges-Vilanova	3
21/02 – Castelldefels-La Murtra	2
06/03 – Torelló-Manlleu	4
13/03 – Vilafranca del Penedès	2

A determinar, encara, les passejades fins finals de març

Sitges-Vilanova

Torelló-Manlleu

Vilafranca-La Bleda

PITCH & PUTT

En el decurs d'aquest primer trimestre d'enguany s'han disputat i/o està previst jugar els partits següents

Campionat JUBIADEC (Pentagonal)

Data.	Camp.	Jugadors
16/01	- Franciac.	20
30/01	- Teià.	16
13/02	- St. Cebrià.	21
27/02	- PortalRoc.	16
12/03	- HCP1	17
19/03	- Mas Gurumbau.	?
26/03	- Vallromanes	?

Torneig Intercamps SEMAR Clàssic

10/01 - HCP1
07/02 - Vallromanes

Torneig Intercamps SEMAR Match Play

24/01 - Teià
21/02 - Sant Cebrià
28/02 - HCP1

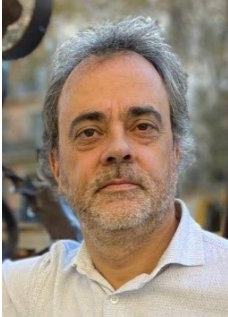
Tots amb l'equip de 8 jugadors cada partit.

ENTREVISTA A ÒSCAR ÁLVAREZ

Financer

Per Amadeu Bitriu

Òscar Álvarez va entrar a formar part de la plantilla de Caixa Catalunya el 1995, al Departament de Tresoreria, acabat d'estrenar, a la Central de la plaça Antoni Maura. Va estar a la institució durant tres anys, fins el 1998.

Des d'aleshores va treballar en diverses entitats financeres a diferents països, fins que, el 2008, va fundar una agència de valors i borsa i posteriorment els fons fLAB, a Luxemburg, que compliran 15 anys el proper mes de Juny.

Oscar, que és llicenciat en Ciències Econòmiques, per la Universitat de Barcelona, ha ocupat durant aquests darrers sis anys el lloc de Secretari de la Delegació Catalana de l'Institut Espanyol d'Analistes Financers, del qual n'és membre fa més de 25 anys.

Com van ser els teus inicis al sector financer?

Vaig acabar la carrera el 1991 i vaig voler seguir formant-me en finances. Me'n vaig anar a Chicago a estudiar sobre un tema que a Espanya acabava d'aterrar: els mercats de futurs i opcions.

A la meua tornada vaig tenir la sort de poder apuntar-me al curs de Certified European Financial Analyst (CEFA) que s'impartia al mateix edifici de Via Laietana on s'allotjava el MEFF. De fet, vaig formar part de la primera promoció de CEFA a Espanya. Actualment ja van per la 30a promoció.

En aquesta primera fornada hi va haver gent que ha desenvolupat, com jo, tota la seva carrera al sector financer, com Marc Garrigasait, Pilar Barcelona, Jorge Bentué, Xavier Bernal i uns quants amics més.

Un cop amb el títol de CEFA a les mans, i amb tot el que havia après a Chicago, em van fitxar al Banc Agrícola i Comercial d'Andorra (l'actual Andbank) per muntar la primera taula de derivats financers a Andorra. Vaig tenir el privilegi de contractar el primer futur i la primera opció al país. Recordo com en aquella època encara es contractaven telefònicament i es confirmaven per fax. Molt diferent del que és ara.

Com ho recordes fitxar per Caixa Catalunya ?

Em van avisar que Caixa Catalunya, en aquella època, estava fitxant gent jove i que volien tenir una sala de

tresoreria de primer nivell. I així va ser. Van posar com a responsable l'Isidre Blanch, una persona que des del primer dia va apostar per gent molt jove però molt ben preparada. Em va convèncer ràpidament.

En poc temps es va crear un "equipàs" de gent que amb el temps va fer una gran carrera a diverses de les principals entitats nacionals.

Així, d'aquell fantàstic planter van sortir grans professionals, com ara Santi Mora, Rafa Rabat, Xavier Alsina i molts amics més.

Dius que vas fundar els fLAB FUNDS, el teu projecte de fons d'inversió. Explica'ns en consisteixen?

El 2009 vaig voler plasmar tot el que havia après durant els meus anys a diverses entitats a través de dos tipus de fons, el fLAB Core i el fLAB Satellite. Són fons mixts que pretenen oferir rendibilitats constants fugint

de coses rares. Practiquen el que s'anomena Asset Allocation clàssic. El fons estrella és fLAB Core, que inverteix en accions, bons i cash. Ha tingut una rendibilitat mitjana del 5% des de la seva creació fa 15 anys i es pot comprar mitjançant la majoria d'entitats: La Caixa, Sabadell, Santander, Renda 4 etc. Els vaig domiciliar a Luxemburg perquè els comercialitzo a tot el món i tenir un codi ISIN luxemburguès ajuda molt. De fet, a través d'una altra empresa que vam crear el 2013, a Singapur, Betalping Pte Ltd, vaig poder comercialitzar fLAB FUNDS al sud-est asiàtic i ajudar a altres fons petits com els meus a la seva expansió per Àsia.

És difícil competir des d'entitats petites amb els grans bancs i les gestores?

Totalment i cada dia més difícil. Avui dia la qualitat de la gestió passa gairebé a un segon pla. Els requeriments d'índole legal, compliment normatiu, sostenibilitat, etc., fan que t'hagis d'ocupar de multitud d'aspectes que encareixen l'estructura i que aporten molt poc al client final.

I com va ser fer el salt a la teva aventura literària?

Sempre he escrit molt. Fa quinze anys que escric newsletters mensuals per als meus clients (si les voleu rebre només heu d'enviar un correu a info@flabfunds.com), a través de les quals intento donar una visió diferent dels mercats financers, amb cert sentit de l'humor i desdramatitzant conceptes.

Per això, després de cursar un parell d'anys el curs de narrativa a l'Escola d'Espectura de l'Ateneu Barcelonès, vaig decidir que estava a punt per escriure la meua primera novel·la: WASB i em vaig llançar a l'aventura literària. El 2020, publico WASB a "Universo de Letras".

Quin és l'argument, en què t'inspires?

És una història amb personatges de ficció que poso enmig d'un dels escàndols financers més grans de la història i que, curiosament, amb prou feines és conegut per la gent: el cas LIBOR. Després els personatges també es passejaren per la crisi del 2008.

Em comentes que ja tens preparada una nova novel·la, malA, de què tracta, com es titula?

Bé, tractarà, doncs espero que es publiqui a principis del 2024, i el títol és: malA.

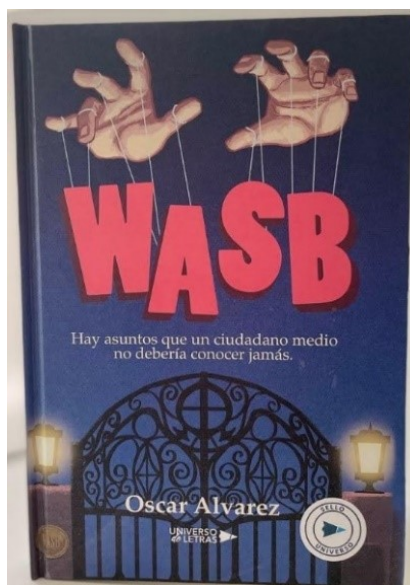
La història comença on s'acaba WASB. Els meus protagonistes es veuran embolicats en dos dels casos més grans de desinformació i manipulació en la història recent, el Brexit i les eleccions americanes del 2016, on Trump va derrotar Hillary, i després es ficaran de ple en el tema de moda, la Intel·ligència Artificial.

Si no trobo editorial tradicional, hauré d'optar per l'autodidicció.

El teu pas per la Caixa de Catalunya va ser molt breu. Com el recordes?

És cert que el temps que hi vaig estar va ser curt, però, la veritat és que no només enyoro

Caixa Catalunya, ja que he seguit la seva evolució i vaig veure que durant molts anys vam tenir un teixit d'oficines a tot el territori que va ser fonamental per al desenvolupament industrial, comercial i financer no sols de Catalunya, sinó de tot l'Estat i vaig sentir molt que tot això ens ho carreguem nosaltres solets, per mala gestió i pitjors decisions.

Moltes gràcies, Òscar, per la teua disposició a mantenir aquesta entrevista. Penso que, malgrat que la teua estada en Caixa Catalunya va ser curta, et va deixar petjada.

He llegit el teu llibre WASB i, francament, em va enganxar.

De ben segur que trobaràs editor per el pròxim, malA, i espero poder llegir-lo aviat.

CAMÍ DE L'EXILI: Portbou-Cervera de la Marenda

Per Enric Ruiz

El passat dia 6 de febrer, nou companys dels Caminaires de la Costa, varen pujar en tren fins a Portbou per reproduir un dels camins de l'exili, tal com han fet els darrers anys. De Portbou fins a Cervera de la Marenda, casí 5 km. amb el Coll de Belitres al mig, on està la frontera i la darre-ra vista de les costes de Catalunya, que molts no tornarien a veure, les casetes del gendarmes, els plafons dels Espais de Memòria, i una placa gravada amb els versos del poema del poeta anglès John Donne **"Per qui toquen les campanes"**.

Fins a 500.000 persones van travessar la frontera pels diversos camins de l'exili, entre els dies 28 de gener de 1939, que les autoritats franceses van obrir per dones, nens i gent gran, fins el 5 de febrer que van autoritzar el pas dels homes que havien de deixar les seves armes abans de travessar.

El dia 10 de febrer van arribar les tropes franquistes al Coll de Belitres. El camí, tant de pujada al coll com de baixada a Cervera, és assequible, si no fos per que aquella gent

anaven carregats amb maletes, acompanyant nens i avis, sense saber què soparien i on dormirien aquella nit i les següents.

Es cert que deixaven enrere un país en guerra, però segur que no s'imaginaven que molts haurien de dormir al damunt de la sorra de les platges d'Argelers, Barcarès i altres, durant molts dies. En aquestes platges, es van obrir (no podem dir, construir) camps de refugiats, voltats de filat espinós, que van restar oberts fins a finals del 1939.

Nosaltres hem volgut tornar a Portbou seguint la costa per un camí a dos metres d'un penya-segat de 200 metres d'alçada sobre el mar, preciós, però molt perillós i absolutament des-aconsellable. Després de dinar, visita al Memorial Walter Benjamin, tres hores de tren i cap a casa. Nosaltres dormirem al nostre llit i no hem d'oblidar.

FESTA DE NADAL

El temps va tant de pressa, que potser sembla una errada que ara parlem d'una important activitat de la nostra Associació: la FESTA DE NADAL 2023. I, és clar, la vam celebrar el 20 de desembre passat, data en la què ja estava a impremta la revista anterior.

Aquesta ha estat la celebració més multitudinària de la nostra Entitat: ens hi vam ajuntar 131 persones i gràcies al sistema d'inscripció prèvia vam poder ajustar molt el càtering de l'esmorzar que vam compartir.

Per els companys de la Junta van ser tres hores intenses, primer per preparar les sales de trobada, tenir a punt tot el càtering, sòlid i líquid i, com no, tenir les

taules ben dispostes i servides amb diligència, amb la dificultat de circular entre mig del quantiós grup.

Una festa memorable per la gran retrobada, que va propiciar el bon rotllo, poder conversar i departir amb gent que feia temps que no coincidíem en res i... poder-nos felicitar les festes.

És un motiu d'orgull per la Junta aconseguir aquesta alta participació, el que ens esperona per mantenir-la i millorar-la en el futur.

Agraïts una vegada més per fer-nos confiança.

Josep Pesa

